

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

PREDMET ŠKRLJ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 32953/13)

PRESUDA

STRASBOURG

11. srpnja 2019.

Presuda je postala konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Škrlj protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel Suda), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Armen Harutyunyan,
Pere Pastor Vilanova,
Pauliine Koskelo,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 11. lipnja 2019.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 32953/13) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Matko Škrlj („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 6. svibnja 2013. godine.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. I. Milanović, odvjetnik iz Umaga. Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa. Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva naveo je da mu u prekršajnom postupku koji se vodio protiv njega nije sudio nepristran sud kako je propisano člankom 6. stavkom 1. Konvencije, jer je sudac koji je sudjelovao u predmetu pristao u drugom postupku, biti izuzet iz predmeta zbog animoziteta s podnositeljevom majkom.

4. Dana 8. rujna 2015. godine Vlada je obaviještena o zahtjevu.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1991. godine i živi u Rijeci.

A. Prvi prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva

6. Dana 29. veljače 2012. Policijska uprava istarska, Policijska postaja Buzet izdala je prekršajni nalog nakon što je utvrdila da je podnositelj zahtjeva počinio dva prometna prekršaja: nije zaustavio vozilo kako bi propustio pješaka na pješačkom prijelazu i nije koristio sigurnosni pojas, što su prekršaji propisani člankom 134. stavkom 4. i 163. stavkom 8. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (Narodne novine br. 67/2008 i 74/2011, vidi stavak 20. ove presude).

7. Podnositelj zahtjeva osporio je taj prekršajni nalog pred Prekršajnim sudom u Pazinu, Stalnom Službom u Buzetu. Predmet je dodijeljen sucu B.L.V.-u.

8. Dana 13. lipnja 2012. sudac B.L.V. donio je odluku kojom je prekršajni nalog stavio izvan snage i naložio provođenje žurnog prekršajnog postupka.

9. Istog dana sudac B.L.V. pozvao je podnositelja zahtjeva na ročište zakazano za 6. srpnja 2012. godine. Poziv, u kojem je bilo navedeno i upozorenje da se rasprava može održati bez nazočnosti okrivljenika ako njegovo ispitivanje nije potrebno i ako nije od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje odluke u predmetu, dostavljen je podnositelju zahtjeva 20. lipnja 2012. godine.

10. Prema navodima podnositelja zahtjeva, dana 28. lipnja 2012. njegov odvjetnik I.M. poslao je telefaks Prekršajnom sudu u Pazinu, u kojem je od predsjednika tog suda zatražio da izuzme suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu. U zahtjevu je navedeno da je sudac B.L.V. radio s majkom podnositelja zahtjeva, koja je također sutkinja, te bi sudac B.L.V. trebao biti izuzet iz predmeta kako bi se otklonila svaku sumnja u njegovu nepristranost.

11. Prema navodima Vlade, Prekršajni sud u Pazinu nikada nije primio takav telefaks. Domaći spis ne sadrži nikakav zahtjev podnositelja zahtjeva za izuzeće suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu.

12. Iako je podnositelj zahtjeva bio uredno pozvan, ni on ni njegov odvjetnik nisu došli na raspravu pred Prekršajnim sudom u Pazinu 6. srpnja 2012. godine, a niti ovlaštenu tužitelj. Sudac B.L.V. odlučio je održati raspravu bez nazočnosti stranaka. Utvrdio je da ispitivanje podnositelja zahtjeva nije od utjecaja na ispravno utvrđivanje činjeničnog stanja predmeta. Zatim je pregledao pisano izvješće policijskog službenika koji je neposredno uočio podnositelja zahtjeva dok je činio prometne prekršaje.

13. Istoga dana, zaključivši da nema razloga za sumnju u pisano izvješće policijskog službenika, sudac B.L.V. proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za optužbe navedene u prekršajnom nalogu od 29. veljače 2012. godine. Izrekao mu je novčanu kaznu u iznosu od 1.000 hrvatskih kuna (HRK – oko 130 eura (EUR)) te je odredio kaznu zatvora u slučaju neplaćanja.

14. Budući da podnositelj zahtjeva nije imao mogućnost podnijeti žalbu višem sudu u žurnom prekršajnom postupku, podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske. Ustvrdio je da je sudac B.L.V.

odlučivao u njegovom predmetu iako je on zatražio izuzeće tog suca. Nadalje je ustvrdio da je zatražio izuzeće suca B.L.V.-a i u drugom prekršajnom postupku pred istim sudom, te je tom prilikom sudac pristao na otklon, navodeći svoj animozitet s majkom podnositelja zahtjeva (vidi stavak 18. ove presude). Sukladno članku 104. stavku 3. Prekršajnog zakona (Narodne novine br. 107/2007, vidi stavak 21. ove presude), sudac B.L.V. stoga je trebao odmah izvijestiti predsjednika suda o tome da postoje okolnosti koje opravdavaju njegov otklon. Budući da sudac B.L.V. to nije učinio, podnositelju zahtjeva nije sudio nepristran sud.

15. Dana 17. listopada 2012. godine Ustavni sud je proglasio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom kao očigledno neosnovanu. Ta je odluka podnositelju zahtjeva dostavljena 9. studenog 2012. godine.

16. Na zahtjev zastupnice Vlade, dana 22. listopada 2015. tajništvo Ustavnoga suda potvrdilo je da spis Prekršajnog suda u Pazinu ne sadržava zahtjev podnositelja zahtjeva za izuzeće suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu.

B. Drugi prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva

17. Dana 6. lipnja 2012. u drugom prekršajnom postupku protiv podnositelja zahtjeva pred Prekršajnim sudom u Pazinu, podnositelj zahtjeva zatražio je putem svog odvjetnika I.M.-a izuzeće suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu. U svom je zahtjevu naveo da je sudac B.L.V. radio s njegovom majkom, koja je također sutkinja, te bi sudac B.L.V. trebao biti izuzet iz predmeta kako bi se otklonila svaka sumnja u njegovu nepristranost.

18. Nakon što je saznao za zahtjev za svoje izuzeće, sudac B.L.V. obustavio je svaki rad na predmetu, te je predložio da se zahtjev prihvati. U izjavi predsjedniku Prekršajnog suda u Pazinu, naveo je da je bio u stalnom sukobu s majkom podnositelja zahtjeva koja je bila predsjednica suda na kojem je radio, te da nisu međusobno komunicirali.

19. Dana 14. lipnja 2012. predsjednik Prekršajnog suda u Pazinu izuzeo je suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu, utvrdivši da postoje okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost. Ta je odluka podnositelju zahtjeva dostavljena 23. lipnja 2012. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o sigurnosti prometa na cestama

20. Mjerodavne odredbe Zakona o sigurnosti prometa na cestama glase:

Članak 134.

„(1) Ako se na obilježenome pješačkom prijelazu prometom ne upravlja uređajima za davanje prometnih svjetala ni znacima ovlaštene osobe, vozač je dužan pješačkom

prijelazu približavati se sigurnosnom brzinom tako da ne ugrožava pješake, odnosno tako da može zaustaviti svoje vozilo da bi propustio pješake koji su već stupili na pješački prijelaz.

...

(4) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 kuna kaznit će se za prekršaj vozač ako postupi suprotno odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka.

...“

Članak 163.

„(1) Vozač i putnici tijekom vožnje u motornom vozilu na sjedalima na kojima su ugrađeni sigurnosni pojasevi, dužni su koristiti pojas[eve] na način koji je odredio proizvođač sigurnosnog pojasa.

...

(8) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 kuna kaznit će se za prekršaj vozač i druga osoba ako postupi suprotno odredbama ovoga članka.“

B. Prekršajni zakon

21. Mjerodavnim odredbama Prekršajnog zakona, koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, propisano je:

IZUZEĆE Isključenje i otklon

Članak 104.

„(1) Sudac je isključen od obavljanja sudske dužnosti:

1. ako je oštećen [predmetnim] prekršajem,
2. ako mu je okrivljenik, njegov branitelj, tužitelj, oštećenik, njihov zakonski zastupnik ili opunomoćenik ili predstavnik pravne osobe bračni drug ili srodnik u uspravnoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji [uz zajedničkog pretka] do četvrtog stupnja, odnosno u tazbinskom srodstvu do drugog stupnja,
3. ako je s okrivljenikom ili njegovim braniteljem ili okrivljenikovim bračnim drugom, tužiteljem, oštećenikom ili predstavnikom pravne osobe u odnosu skrbnika, štićenika, posvojitelja, posvojenika, udomitelja ili udomljenika,
4. ako je u istome predmetu vodio prvostupanjski postupak ili u prvostupanjskom postupku sudjelovao kao: donositelj neke odluke u postupku, tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenika odnosno tužitelja ili je ispitan kao svjedok ili vještak, ili je sudjelovao u inspekcijском ili drugom nadzoru na temelju kojega je pokrenut prekršajni postupak.

(2) Sudac može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u stavku 1. ovoga članka navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.

(3) Sudac čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće iz stavka 1. ovoga članka ili okolnosti koje opravdavaju njegov otklon (stavak 2. ovoga članka), dužan je odmah o tome izvjestiti predsjednika suda koji će mu odrediti zamjenu...

(4) Kad sudac sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako je riječ o otklonu iz stavka 2. ovoga članka može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.“

Zahtjev stranaka za izuzećem

Članak 105.

„(1) Izuzeće mogu tražiti i stranke.

(2) Stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do započinjanja prekršajnog postupka ..., a ako su za razlog isključenja (članak 104. stavak 1.) saznale kasnije, zahtjev podnose odmah nakon saznanja.

...“

Pretpostavke za održavanje glavne rasprave

Članak 167. stavak 3.

„Ako na glavnu raspravu nisu došle uredno pozvane stranke i drugi uredno pozvani sudionici u postupku, glavna se rasprava može održati i donijeti presuda. Glavna se rasprava može održati bez nazočnosti okrivljenika ako njegovo ispitivanje nije potrebno i ako to nije od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.“

Članak 180. stavak 1.

„Presudom se optužba odbija ili se okrivljenik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.“

22. Ostale mjerodavne odredbe Prekršajnog zakona izložene su u predmetu *Marčan protiv Hrvatske* (br. 40820/12, stavci 21. - 22., 10. srpnja 2014.).

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

23. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da mu, zbog sudjelovanja suca B.L.V.-a u prekršajnom postupku koji se vodio protiv njega, nije sudio nepristran sud. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi:

„... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega...svatko ima pravo da ... neovisni i nepristrani sud pravično... ispita njegov slučaj ...“

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

24. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio dostupna i učinkovita domaća pravna sredstva budući da u postupku kojem prigovara, iako je rano saznao za činjenicu da je njegov predmet dodijeljen suca B.L.V.-u, nikada nije zatražio izuzeće tog suca. Prekršajni sud u Pazinu nikada nije primio njegov zahtjev od 28. lipnja 2012. godine, kojim je navodno zatražio izuzeće tog suca. To je potvrdio Ustavni sud, dok podnositelj zahtjeva nikada nije dostavio nikakav dokaz o suprotnom.

25. Vlada je nadalje ustvrdila da bi, da je podnositelj zahtjeva podnio zahtjev za izuzeće, sudac B.L.V. odgodio ročište i odmah izvijestio predsjednika suda, kao što je to učinio u drugom predmetu protiv podnositelja zahtjeva. Vlada je u konačnici napomenula da u ovom predmetu nije bilo osnova koje su utvrđene u članku 104. stavku 1. Prekršajnog zakona za automatsko isključenje suca B.L.V.-a iz postupanja u predmetu.

26. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je zatražio izuzeće suca B.L.V.-a u postupku kojem prigovara. Dana 28. lipnja 2012. njegov je odvjetnik podnio zahtjev Prekršajnom sudu u Pazinu putem telefaksa. Primio je potvrdu o dostavi telefaksa, te nikada nije bio obaviješten o suprotnom. Sudac B.L.V. nije prosljedio njegov zahtjev predsjedniku suda, već je umjesto toga odlučio postupati u njegovom predmetu.

27. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da je u isto vrijeme, u drugom prekršajnom postupku protiv njega pred istim sudom, sudac B.L.V. pristao biti izuzet iz predmeta, priznajući da postoji animozitet između njega i majke podnositelja zahtjeva. Prema tome, sudac je bio svjestan okolnosti koje opravdavaju njegov otklon, te je sukladno članku 104. stavku 3. Prekršajnog zakona, trebao izvijestiti predsjednika suda i zatražiti da bude izuzet iz predmeta.

2. Ocjena Suda

28. Sud smatra da je pitanje vezano uz iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava usko povezano s biti prigovora podnositelja zahtjeva da mu nije sudio nepristran sud. Sud stoga utvrđuje da se Vladin prigovor treba spojiti s osnovanošću.

29. Sud primjećuje da prigovor podnositelja zahtjeva nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

30. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je, tek nekoliko dana prije nego što ga je osudio u prekršajnom postupku, sudac B.L.V., u drugom prekršajnom postupku koji se vodio protiv njega pred istim sudom, pristao biti izuzet iz predmeta, priznajući da postoji animozitet između njega i majke podnositelja zahtjeva. Sudac je stoga bio svjestan okolnosti koje opravdavaju njegov otklon. Prema tome, čim je sudac saznao da mu je dodijeljen još jedan predmet protiv podnositelja zahtjeva, sukladno članku 104. stavku 3. Prekršajnog zakona, trebao je izvijestiti predsjednika suda i zatražiti da bude izuzet iz predmeta. Podnositelj zahtjeva vjerovao je da će sudac B.L.V. upravo to i učiniti, zbog čega se nije pojavio na ročištu od 6. srpnja 2012. godine.

31. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je činjenica da mu je sudio sudac koji je sam priznao da postoje okolnosti koje opravdavaju njegov otklon narušila dojam poštenog suđenja. Ustavni sud nije ispravio predmetni nedostatak.

(b) Vlada

32. Vlada je ustvrdila da je u predmetnom postupku podnositelj zahtjeva, kojeg je zastupao odvjetnik, imao koristi od svih jamstava članka 6. Konvencije. Imao je dovoljno vremena da pripremi svoju obranu te je imao priliku učinkovito sudjelovati u postupku. Presuda protiv njega temeljila se na zakonito pribavljenim dokazima i nije bila proizvoljna.

33. Vlada je tvrdila da je podnositelju zahtjeva sudio nepristran sud. Prije svega, nije bilo razloga za automatsko isključenje suca B.L.V.-a iz predmeta (vidi stavak 21. ove presude, članak 104. stavak 1. Prekršajnog zakona). Nadalje, nije se moglo nagađati jesu li okolnosti koje su opravdavale otklon suca u prethodnom predmetu protiv podnositelja zahtjeva još uvijek postojale u postupku kojem se prigovara. Prema navodima Vlade, s obzirom na to da sudac B.L.V. nije zatražio da bude izuzet iz predmeta, te su okolnosti morale prestati postojati. Štoviše, za razliku od prethodnog predmeta u kojem je podnositelj zahtjeva zatražio izuzeće suca B.L.V.-a, u postupku kojem prigovara podnositelj nije podnio takav zahtjev, i to očito stoga što, u relevantno vrijeme, sam podnositelj zahtjeva nije imao nikakvih sumnji u pogledu nepristranosti tog suca.

34. Vlada je konačno ustvrdila da je podnositelju zahtjeva suđeno u žurnom postupku, u kojem je raspravni sudac samo ocjenjivao može li se ili ne, u svjetlu prigovora okrivljenika, potvrditi prekršajni nalog policije. U ovom predmetu, podnositelj zahtjeva nije iznio nikakve tvrdnje ili dokaze u svoju korist. U prigovoru kojim je osporio prekršajni nalog, podnositelj je samo citirao predmetni nalog, porekao da je počinio prekršaje, te je zatražio

od suda da ga oslobodi. Nije prisustvovao raspravi. Prema tome, sudac B.L.V. nije imao značajnu ulogu u postupku, a njegova navodna pristranost nije bila od značaja za odlučivanje u predmetu. Svoju je presudu temeljio na pisanom izvješću policije, čija vjerodostojnost nikada nije bila dovedena u pitanje. Konačno, raspravni sudac nije imao mogućnost izreći višu ili nižu novčanu kaznu podnositelju zahtjeva, jer je novčana kazna bila utvrđena Zakonom o sigurnosti prometa na cestama.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

35. Opća načela koja se odnose na pretpostavke nepristranosti suda sažeta su kako slijedi u predmetu *Denisov protiv Ukrajine* ([VV], br. 76639/11, 25. rujna 2018.):

„61. U pravilu, nepristranost podrazumijeva izostanak predrasude ili pristranosti. Prema ustaljenoj praksi Suda, postojanje nepristranosti u smislu članka 6. stavka 1. mora biti utvrđeno prema (i) subjektivnom testu, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca – to jest, je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; te (ii) prema objektivnom testu, odnosno utvrđivanjem je li, neovisno o osobnom ponašanju nekog od njegovih članova, sam sud i, između drugih vidova, njegov sastav, nudio dovoljno jamstava kako bi se isključila svaka legitimna dvojba glede njegove nepristranosti (vidi, među drugim izvorima prava, *Micallef protiv Malte* [VV], br. 17056/06, stavak 93., ECHR 2009, s daljnjim referencama).

62. Međutim, ne postoji nikakva čvrsta granica između subjektivne i objektivne nepristranosti jer ponašanje suca može dovesti ne samo do objektivnih bojazni glede nepristranosti suda iz motrišta vanjskog promatrača (objektivni test) već i do pitanja osobnog uvjerenja sudaca (subjektivni test) (vidi *Kyprianou protiv Cipra* [VV], br. 73797/01, stavak 119., ECHR 2005-XIII). Stoga, u nekim predmetima u kojima može biti teško pribaviti dokaze kojima bi se opovrgnula pretpostavka subjektivne nepristranosti suca, zahtjev objektivne nepristranosti pruža dodatno važno jamstvo (vidi *Pullar protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 10. lipnja 1996., stavak 32., Izvješća 1996-III).

63. U tom pogledu, čak i ono što se izvana čini, može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, ‘ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava’. Tu je u pitanju povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju imati u očima javnosti (vidi *Morice protiv Francuske* [VV], br. 29369/10, stavak 78., ECHR 2015).“

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

36. Sud na početku primjećuje da prometni prekršaji za koje je podnositelj osuđen ne spadaju u tradicionalne kategorije kaznenog prava (vidi, među ostalima, gore citirani predmet *Marčan*, stavak 37.).

37. Sud ponavlja da, iako povjeravanje progona i kažnjavanje prekršaja u nadležnost upravnih tijela nije u suprotnosti s Konvencijom, osobi protiv koje je donesena takva odluka mora biti omogućeno da ospori svaku takvu odluku pred sudom koji pruža jamstva iz članka 6. (vidi, među mnogim drugim

izvorima, *Lauko protiv Slovačke*, 2. rujna 1998., stavak 64., *Izvješća o presudama i odlukama 1998-VI*).

38. Sud napominje da je sudac B.L.V., koji je vodio prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva kao sudac pojedinac, tek nekoliko dana ranije pristao biti izuzet iz drugog predmeta protiv podnositelja zahtjeva iz istog razloga koji se odnosio na njegovu nepristranost (vidi stavke 17. - 19. ove presude).

39. U tom drugom predmetu, podnositelj zahtjeva zatražio je izuzeće suca B.L.V.-a na temelju činjenice da je on radio s njegovom majkom, koja je također sutkinja (vidi stavak 17. ove presude). Odgovarajući na zahtjev podnositelja zahtjeva, sudac B.L.V. prihvatio je da je radio s majkom podnositelja zahtjeva te je, osim toga, priznao da postoji animozitet između njega i podnositeljeve majke, iako podnositelj zahtjeva to nije spomenuo. Konkretno, sudac B.L.V. naveo je da je bio u stalnom sukobu s njom i da nisu međusobno komunicirali (vidi stavak 18. ove presude).

40. Suprotno gore navedenoj tvrdnji Vlade (vidi stavak 33.), Sud smatra kako nije vjerojatno da se situacija suca B.L.V.-a mogla promijeniti samo nekoliko dana nakon što je pristao biti izuzet iz predmeta podnositelja zahtjeva. Prema tome, kad mu je dodijeljen prekršajni postupak kojem se prigovara, sudac B.L.V. morao je biti svjestan okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće (vidi stavke 8., 17. i 18. ove presude).

41. Prema mišljenju Suda, to je dovelo do situacije koja je mogla izazvati legitimne sumnje u nepristranost suca B.L.V.-a, za koje sumnje je postojalo objektivno opravdanje, te koja je po svojoj prirodi mogla otvoriti pitanje prema subjektivnom testu i čak otkriti osobnu pristranost motiviranu sućevim animozitetom s majkom podnositelja zahtjeva (usporedi *Filyutkin protiv Rusije* [odbor], br. 39234/08, stavci 37. - 38., 24. srpnja 2018.).

42. Situacija u ovom predmetu osobito se razlikuje od situacije koju je Sud ispitivao u predmetu *Dragojević protiv Hrvatske* (zahtjev br. 68955/11, stavci 111. - 123., 15. siječnja 2015.), u kojoj se sudac radi „mjere opreza“ suzdržao od zasjedanja u sudskom vijeću, iako nije postojao neki određeni razlog za sumnju u njegovu osobnu nepristranost (stavci 120. - 121. *in fine*).

43. Sud ponavlja da, kada postoji opravdani razlog za bojazan da sudac nije nepristran, taj se sudac mora izuzeti (vidi *Castillo Algar protiv Španjolske*, 28. listopada 1998., stavak 45., *Izvješća 1998-VIII*; gore citirani predmet *Morice*, stavak 78.; i *Ramljak protiv Hrvatske*, br. 5856/13, stavak 31., 27. lipnja 2017.). Doista, suci bi trebali održavati i provoditi visoke standarde ponašanja i trebali bi osobno poštovati te standarde kako bi održali integritet pravosuđa. Svakim kršenjem tih standarda smanjuje se povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju imati u očima javnosti (vidi gore citirani predmet *Morice*, stavak 78.).

44. Ovaj je predmet potrebno razlikovati od predmeta u kojima je jedino sporno pitanje bilo prethodno funkcionalno sudjelovanje sudaca u postupku (vidi *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavci 31. - 36., 25. travnja

2013.; *Sgaibă protiv Rumunjske* (odl.), br. 6005/05, stavci 30. - 38., 27. siječnja 2015.; i *Smailagić protiv Hrvatske* (odl.), br. 77707/13, stavci 31. - 36., 10. studenog 2015.), a u kojima je Sud presudio da funkcionalno sudjelovanje samo po sebi nije dovoljno za zaključak o nedostatku nepristranosti dotičnog suca ili suda. U takvim slučajevima, Sud je smatrao da je na podnositeljima zahtjeva da iznesu dokazive okolnosti koje izazivaju sumnju u nepristranost sudaca tražeći njihovo izuzeće iz predmeta.

45. Vraćajući se na konkretne okolnosti ovog predmeta, u kojima je sudac prije rasprave koja je rezultirala osudom podnositelja zahtjeva bio svjestan okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće, Sud ne smatra potrebnim odlučivati je li podnositelj zahtjeva, kako je tvrdio, zapravo podnio zahtjev za izuzeće suca ili takav zahtjev, kako se činilo da Vlada sugerira, po svemu sudeći, nije podnesen. U ovom posebnom kontekstu, Sud relevantnom smatra činjenicu da je obveza suca koji sudi u predmetu da odmah izvijesti predsjednika suda o okolnostima koje opravdavaju njegovo izuzeće izričito utvrđena u nacionalnom pravu (vidi stavak 21. ove presude, članak 104. stavak 3. Prekršajnog zakona). Prema tome, sudac B.L.V., koji je bio svjestan tih okolnosti, prvenstveno je trebao zatražiti od predsjednika Prekršajnog suda u Pazinu da ga izuzme iz predmeta.

46. Nadalje, Sud ne prihvaća tvrdnju Vlade da sudac B.L.V. nije imao značajnu ulogu u postupku i da, stoga, njegova pristranost nije bila od značaja za odlučivanje u predmetu (vidi stavak 34. ove presude). Doista, neovisno o mjeri u kojoj je podnositelj zahtjeva koristio svoja postupovna prava za dokazivanje svoje obrane, Sud smatra da je sama činjenica da mu je sudio sudac koji je sam priznao da postoje okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće narušila dojam poštenog suđenja.

47. Konačno, Sud napominje da Ustavni sud nije ispravio predmetni nedostatak. Zasiurno postoji mogućnost da bi viši ili najviši sud mogao, u nekim okolnostima, ispraviti nedostatke u postupku pred nižim sudovima (vidi gore citirani predmet *Ramljak*, stavak 40.). U ovom predmetu, iako je Ustavni sud bio ovlašten ukinuti mjerodavnu odluku zbog toga što se činilo da raspravni sudac nije bio nepristran, odbio je to učiniti i potvrdio je osporavanu presudu. Posljedično, nije ispravio predmetni propust (vidi *Kyprianou protiv Cipra* [VV], br. 73797/01, stavak 134., ECHR 2005-XIII).

48. S obzirom na gore navedeno, Sud odbacuje prigovor Vlade o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava koji je prethodno spojio s osnovanošću (vidi stavak 28. ove presude), te utvrđuje da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na pretpostavku nepristranosti suda.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

49. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane Visoke Ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

50. Podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za pravičnom naknadom. Sud stoga smatra da nema potrebe dodjeljivati mu ikakav iznos s te osnove.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. *Spaja*, jednoglasno, Vladin prigovor o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava s odlukom o osnovanosti te ga *odbija*;
2. *Utvrđuje* jednoglasno da je zahtjev dopušten;
3. *Presuđuje*, sa šest glasova prema jednom, da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 11. srpnja 2019. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi dodaje izdvojeno mišljenje suca Sabata.

K.W.O.
R.D.

SUPROTSTAVLJENO MIŠLJENJE SUCA SABATA

1. U jednom postupku („drugi postupak“ – vidi stavak 17. et seq. presude većine) podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za otklon (koji se također naziva isključenje ili izuzeće) suca Prekršajnog suda u Pazinu koji je trebao odlučiti o osporavanju novčane kazne koja je podnositelju izrečena zbog prometnih prekršaja. Sudac je napisao izjavu predsjedniku suda u kojoj je priznao da je bio u sukobu s majkom podnositelja zahtjeva, koja je i sama sutkinja. Dana 14. lipnja 2012. godine predsjednik suda odobrio je izuzeće suca, koji nije postupao u predmetu.

2. U drugom postupku („prvi postupak“ – vidi stavak 6. et seq. presude) osporavana je još jedna kazna za prometne prekršaje pred Prekršajnim sudom u Pazinu. Dana 13. lipnja 2012., u okviru tog osporavanja, isti sudac – čije će izuzeće predsjednik suda sljedećeg dana odobriti u drugom postupku – pozvao je dotičnu osobu na ročište koje će se održati 6. srpnja 2012. godine. Ta osoba nije došla na tu raspravu. Istog je dana sudac potvrdio kaznu.

3. Kao što ću navesti u nastavku, po mojem mišljenju, nije sigurno je li sudac shvatio – u vrijeme izrade poziva, na ročištu ili kasnije – da je osoba koja je osporavala novčanu kaznu u prvom postupku ista osoba koja je prethodno zatražila njegovo izuzeće u drugom postupku, tj., podnositelj zahtjeva pred našim sudom, čija majka nije bila u dobrim odnosima sa sucem. Svijet je ipak malen.

4. Većina je utvrdila (vidi stavak 45. ove presude) da nije potrebno utvrđivati je li podnositelj zahtjeva, kako je tvrdio, zapravo podnio zahtjev za izuzeće suca u tom drugom (prvom) postupku ili kako je tužena država izričito prigovorila u svojim očitovanjima od 18. siječnja 2016. i 31. ožujka 2016., takav zahtjev nikada nije bio podnesen. Nažalost, ne mogu se složiti. Smatram – opet, iz razloga koje ću navesti u nastavku – da je doista bilo potrebno utvrditi činjenice i da je, budući da je Vlada izričito prigovorila da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za izuzeće, na temelju pravila o teretu dokazivanja trebalo utvrditi da nije postojao nikakav zahtjev za izuzeće (vidi stavak 24. presude većine). Vlada je napomenula da je podnositelj zahtjeva tvrdio da je poslao telefaks u kojem je zatražio izuzeće suca, a zatim nije došao na raspravu, ali nikada nije našem Sudu dostavio izvješće o slanju telefaksa. Vlada je, s druge strane, dostavila izvratke iz elektroničkog evidencijskog sustava lokalnog suda, u kojima se telefaks ne spominje.

5. Međutim, radije se ne bih bavio prigovorom – koji je Vlada također jasno iznijela u svojim očitovanjima od 18. siječnja 2016. i 31. ožujka 2016. – budući da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za izuzeće, domaća pravna sredstva nisu bila iscrpljena. Rješavanje tog pitanja zapravo bi podrazumijevalo složene pravne i činjenične ocjene, uključujući ocjene u pogledu uloge otklona sudaca u odnosu na samoizuzeće u domaćem sustavu, kao i prirode (u svjetlu učinkovitosti) prigovora koji je podnositelj zahtjeva, umjesto podnošenja zahtjeva za izuzeće, podnio Ustavnom sudu Republike

Hrvatske tražeći ukidanje presude suda u Pazinu od 6. srpnja 2012. godine (vidi, *mutatis mutandis*, u pogledu drugačijeg ustavnopravnog okvira, *Horvat protiv Hrvatske*, br. 51585/99, stavci 41. - 45., 26. srpnja 2001.). Takve složene ocjene neće biti potrebne zahvaljujući pristupu koji ću primijeniti na predmet prigovora podnositelja zahtjeva pred našim Sudom i opseg ocjene našeg Suda o nepristranosti sudova. Ipak ću razmotriti nekoliko općih implikacija u vezi potrebe za zahtjevom za izuzeće suca – ako je takvo pravno sredstvo dostupno na domaćoj razini – koji se mora podnijeti domaćim sudovima prije nego što se pred našim Sudom iznese pitanje nepristranosti suda.

6. Moj pristup značajno se razlikuje od pristupa koji je prihvatila većina Vijeća pri određivanju predmeta prigovora podnositelja zahtjeva pred našim Sudom. Smatram da podnositelj zahtjeva nije prigovorio – bar ne izravno – mogućoj povredi članka 6. stavka 1. Konvencije koja proizlazi iz činjenice da se sudac nije izuzeo iz predmeta (u prvom postupku) nakon što je pristao izuzeti se u drugom predmetu (u drugom postupku). Naprotiv, podnositelj zahtjeva jasno je naveo da je, prema njegovom mišljenju, odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske od 17. listopada 2012. godine ona na temelju koje je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije, budući da je taj sud navodno propustio razmotriti činjenicu da je odluku suda u Pazinu donio pristrani sudac te je time povrijedio domaći Ustav (članak 29.). Nadalje, podnositelj zahtjeva pretpostavio je da Ustavni sud „nije [bio] pročitao“ njegov prigovor, jer je u navodno „površnom“ obrazloženju koje je pružio naveo da nikakvo temeljno pravo nije dovedeno u pitanje (dok je, prema navodima podnositelja zahtjeva, on jasno iznio pitanje nepristranosti suda). Slijedom toga, podnositelj zahtjeva zatražio je „ukidanje“ odluka Ustavnog suda i suda u Pazinu, kao i ponavljanje postupka.

7. U svojoj odluci od 17. listopada 2012. godine, Ustavni je sud, prema mojem tumačenju, presudio da presuda suda u Pazinu nije dovela ni do kakvih konkretnih povreda ljudskih prava i temeljnih sloboda. Prema mojem mišljenju (koje se opet razlikuje od većine), ta je odluka u potpunosti sukladna članku 6. stavku 1. Konvencije u pogledu načela nepristranosti suda. Ta se sukladnost može potvrditi na temelju dviju osnova: prvo, na temelju činjenice da je odluku donio „sud“ koji ispunjava zahtjeve članka 6. stavka 1. (s obzirom na da to činjenica da su suci Ustavnog suda bili nepristrani nije uopće dovedena u sumnju); i drugo, na temelju činjenice da je pitanje nepristranosti suda u Pazinu, izneseno Ustavnom sudu ovlaštenom za ukidanje navodno nezakonite presude (vidi, primjerice, *mutatis mutandis*, *Süssmann protiv Njemačke* [VV], br. 20024/92, stavak 41 et. seq., i posebice stavak 43., ECHR 1996-IV; *Kyprianou protiv Cipra* [VV], br. 73797/01, stavak 134., ECHR 2005-XIII; i *Micallef protiv Malte* [VV], br. 17056/06, stavak 57., ECHR 2009), riješeno u okviru domaćeg sustava odlukom kojom su odbačene tvrdnje podnositelja zahtjeva.

8. Po mojem mišljenju, postupak Ustavnog suda jedan je od primjera mnogih nacionalnih korektivnih mehanizama čiji je cilj utvrditi je li *judex suspectus* nepristran ili nije. Međutim, najčešće pravno sredstvo jest zahtjev za izuzeće, a Vlada je napomenula da je podnositelj propustio podnijeti takav zahtjev. Bez obzira na razlike između tih pravnih sredstava, u sudskoj praksi našeg Suda navedeno je da je postojanje nacionalnih postupaka za osiguranje nepristranosti, to jest pravila kojima se uređuje izuzeće sudaca, značajan čimbenik pri ocjenjivanju nepristranosti nacionalnih sudova. Kao što je Sud ranije utvrdio, takva pravila očituju brigu nacionalnog zakonodavca da se uklone sve razumne dvojbe glede nepristranosti dotičnoga suca i predstavljaju pokušaj da se osigura nepristranost uklanjanjem razloga za takvu brigu. Uz osiguranje nepostojanja stvarne pristranosti, usmjerena su i na otklanjanje svega onoga što bi moglo izgledati kao pristranost, te tako služe za promicanje povjerenja koje sudovi moraju nadahnjivati u javnosti u demokratskom društvu. Naš Sud takva pravila uzima u obzir kada donosi svoju ocjenu je li sud bio pristran, i, osobito, mogu li se bojazni podnositelja zahtjeva smatrati objektivno opravdanima (vidi, primjerice, *mutatis mutandis*, *Pescador Valero protiv Španjolske*, br. 62435/00, stavci 24. - 29., ECHR 2003-VII; gore citirani predmet *Micallef*, stavak 99.; i *Pasquini protiv San Marina*, br. 50956/16, stavak 144., 2. svibnja 2019.).

9. Većina vijeća u biti se nije složila s ocjenom domaćeg Ustavnog suda. Provođeci vlastitu ocjenu pitanja je li sud u Pazinu bio nepristran, nedostatnom su smatrali činjenicu da je preispitivanje tog pitanja provedeno u okviru domaćeg sustava te su, u okolnostima predmeta, presudili da je prema članku 6. stavku 1. Konvencije sudac bio dužan sam se izuzeti (kao što sam spomenuo, većina je smatrala nepotrebnim utvrditi je li izuzeće bilo zatraženo). S dužnim poštovanjem, ne slažem se iz činjeničnih i pravnih razloga.

10. U pogledu činjenica, ukazao bih na to da, s obzirom na to da zahtjev za izuzeće nije bio podnesen sucu (vidi gore u pogledu potpunog nedostatka dokaza) i činjenicu da ni podnositelj zahtjeva ni njegov branitelj nisu došli na raspravu kako bi osporili nepristranost suda, postoji mogućnost da sudac uopće nije bio svjestan činjenice da je osoba kojoj je sudio *in absentia* 6. srpnja 2012. godine ista osoba u odnosu na koju je priznao da nije u prijateljskim odnosima s majkom te osobe. Osim mogućih poteškoća pri utvrđivanju identiteta osoba samo na temelju imena, također je potrebno uzeti u obzir činjenicu da se prezime podnositelja zahtjeva razlikuje od prezimena njegove majke i da je u prethodnom postupku sudac mogao prepoznati podnositelja zahtjeva kao njezinog sina tek nakon što je sudu podnesen zahtjev za izuzeće u kojem je to pitanje razjašnjeno. Prema tome, nažalost, nadalje se ne slažem s većinom svojih uvaženih kolega, koji su utvrdili da je sudac bio svjestan okolnosti i da je stoga trebao izvijestiti predsjednika suda o toj situaciji (vidi stavak 45. presude). U tom kontekstu, ne moram podsjećati na razloge zbog kojih se pretpostavlja osobna nepristranost suca. Međutim,

moram napomenuti da, po mojem mišljenju, prethodno izuzeće iz drugog predmeta, u konkretnim okolnostima tog predmeta (koji se vodio na sudu za „male sporove“ i *in absentia*), ne može predstavljati dovoljan dokaz kojima bi se opovrgnula ta pretpostavka.

11. To razmatranje, zajedno s utvrđenjem da je kao razlog za moguće izuzeće naveden tek navodni animozitet koji proizlazi iz nedostatka komunikacije u profesionalnom okruženju, navodi me na zaključak da činjenice same po sebi ukazuju na to da bi bolja odluka bila pridržavati se domaćeg rješenja: nije trebalo utvrditi povredu članka 6. stavka 1.

12. Međutim, kao što sam naveo, postoje i pravna pitanja koja je potrebno razmotriti, a koja se odnose na mjeru u kojoj bi naš Sud, po mojem mišljenju, trebao preispitivati nacionalnu ocjenu nepristranosti sudaca od strane drugih sudaca (primjerice, sudaca koji postupaju u predmetima radi izuzeća ili sudaca pred kojima se neka odluka osporava iz razloga vezanih uz navodnu pristranost suda koji je donio prethodnu odluku). Po mojem mišljenju, propust pridržavanja pravila o samoizuzeću trebao bi u načelu predstavljati dovoljan razlog za stranke da zatraže izuzeće, pa bi, u nedostatku takvog zahtjeva zainteresirane stranke, u pravilu trebao biti otklonjen bilo kakav utjecaj navedenog propusta na zakonitost postupka i odluke, kao i njihovu usklađenost s člankom 6. stavkom 1.

13. Podsjetio bih da je, prihvaćajući takvo tumačenje članka 6. stavka 1. u pogledu nepristranosti suda, naš Sud ranije presudio kako slijedi (*Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavci 35. - 36., 25. travnja 2013.):

„... kad domaće pravo nudi mogućnost za uklanjanje uzroka zabrinutosti glede nepristranosti suda ili suca ... od podnositelja koji uistinu vjeruje da postoje takve dokazive okolnosti očekuje [se] (a u smislu nacionalnog prava i zahtjeva) da im prvom prilikom prigovori. To bi prije svega omogućilo domaćim vlastima da ispituju podnositeljeve prigovore u mjerodavno vrijeme i pobrinu se da njegova prava budu poštovana. ... Međutim, podnositelj je u ovom predmetu propustio iskoristiti priliku za ulaganje prigovora protiv ... navodnog nedostatka nepristranosti ... u raspravnoj fazi postupka. Stoga, zbog tog propusta, Sud ne može zaključiti kako je navodni postupovni nedostatak kojemu se prigovara predstavljao miješanje u podnositeljevo pravo na pošteno suđenje ...“

Slažem se s tim načelom i stoga se, uz dužno poštovanje, ne slažem s većinom Vijeća, koje je smatralo da je ovaj predmet potrebno razlikovati od predmeta *Zahirović* i ostale slične sudske prakse. Standard iz predmeta *Zahirović* primijenio bih na ovaj predmet.

14. Međutim, nepristranost sudaca preosjetljiva je tema da bi se o njoj odlučivalo samo na temelju postupovnog prava. Budući da je standard u predmetu *Zahirović* u biti postupovni standard, moram priznati da bi u nekim iznimnim slučajevima postupovni nedostatak povezan s nedostatkom nepristranosti mogao dovesti do miješanja u pravo na pošteno suđenje, a time i do povrede članka 6. stavka 1., čak i ako je podnositelj zahtjeva propustio iznijeti svoje sumnje korištenjem odgovarajućeg pravnog sredstva u domaćem sustavu. Jedan takav primjer bio bi slučaj u kojem član

pravosudnog sustava odlučuje u predmetu čak i ako ima izravan i osoban interes za taj predmet, zbog kojeg bi, u biti, u postupku bio u položaju stranke. U takvim bi slučajevima povreda bila očita s obzirom na to da je odluka donesena *non iudice*, tj., od strane suda koji toliko očigledno nije nepristran da je odluka *in rem propriam*.

15. Završna napomena odnosi se na vezu između nepristranosti i neovisnosti sudaca, čiju je važnost naš Sud često naglašavao. S obzirom na tu vezu, ne bih podcjenjivao rizik koji odluka većine predstavlja za neovisnost nacionalnih sudaca. Stranke u parnicama koje nisu propisno zatražile izuzeće suca u okviru svojeg domaćeg sustava mogle bi iznositi pitanja pristranosti izravno pred našim Sudom, čak i na temelju manjih sumnji koje se razlikuju od ozbiljnih sumnji koje sam upravo spomenuo. U većini sustava, osjetljiv položaj suca zaštićen je od iznošenja sumnji u nepristranost u kasnoj fazi osiguravanjem posebnih pravnih sredstava na koja se primjenjuju strogi rokovi za osporavanje nepristranosti, koja se inače treba pretpostaviti. Sudac čija je nepristranost predugo podvrgnuta kontroli javnosti manje je neovisan jer se, u svim fazama postupka, može pribojavati da bi se sudovanje od strane suca moglo pretvoriti u suđenje sucu. Točno je da je u ovom predmetu postojalo domaće pravno sredstvo u okviru hrvatskog sustava u obliku tužbe Ustavnom sudu (tužbe čija bi se uloga, kao što sam naveo, mogla dalje pojasniti u odnosu na ulogu zahtjeva za izuzeće). Međutim, to ne vrijedi za sve europske sustave, od kojih je u mnogima zahtjev za izuzeće jedino pravno sredstvo (a ako se izuzeće ne zatraži, pristranost više ne može biti razlog za žalbu). Nepostojanje domaćih pravnih sredstava, osim zahtjeva za izuzeće, u mnogim zemljama stoga predstavlja opasnost – s obzirom na to da je većina prethodni zahtjev za izuzeće smatrala nepotrebnim – da nacionalni suci budu dovedeni u neugodnu situaciju da se njihova nepristranost izravno osporava u Strasbourgu.

© 2019 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.